

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР «СОЦІОТЕРАПІЯ»
ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ «АНКОР»
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК імені СТЕФАНА БАТОРІЯ
(Республіка Польща)

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОСТІ

В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

08 жовтня 2024 року, м. Київ

УДК 155.9

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій» 08 жовтня 2024 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2024. 161с.

Друкується за рішенням Вченої ради
Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 11 від 21.11.2024 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Оксана СЕРГЄЄНKOVA, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Олена ЛИТВИНЕНКО, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Олена СОРОКІНА, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент.

Ярослав КОРКОС, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії з спеціальності 053 Психологія.

Ганна СОБЧАК, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей висвітлено наукові та прикладні аспекти соціально-психологічної допомоги особистості; соціально-психологічну допомогу постраждалим під час кризових подій та військового конфлікту; особливості психологічної культури та просвіта у воєнний та повоєнний час; психологічну парадигму у розбудові інклюзії в освітньому просторі.

© Факультет психології,
соціальної роботи та
спеціальної освіти

Т. П. Цюман, О. С. Матюшок

ПРОБЛЕМА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ЖІНКАМИ ПІД ЧАС
ВОЄННИХ ДІЙ.....92

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 2

«ПРАКТИКИ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ»

О. О. Байєр

ОСОБЛИВОСТІ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНЦІВ ПОВОЄННОГО ПОКОЛІННЯ
(НА ПРИКЛАДІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ).....95

Н. М. Бабич, Т. О. Шахрай

ЗАЇКАННЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....97

Н. В. Ванда, І. Ю. Склярєнко, В. М. Піщана

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ПСИХОЛОГІВ.....99

Н. Д. Вінник, Н. М. Стрєєва

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ПОБУДОВИ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ УЧНЯМИ
ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....101

І. А. Власєнко, В. Ф. Нода

СПЕЦИФІКА КРИЗИ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ У ОСІБ ВІКУ СЕРЕДНЬОЇ
ДОРΟΣЛОСТІ.....103

С. С. Жорова

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ
ПІДЛІТКАМ.....106

С. М. Каліщук, Ю. М. Токарєва

ОБРАЗ ЯК КАТЕГОРІАЛЬНЕ ЯДРО В ФОРМУВАННІ ОБРАЗУ МАЙБУТНЬОГО
ОСОБИСТОСТІ.....108

А. Є. Книш, Я. Р. Сойка

ДОСЛІДЖЕННЯ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ НАВИЧОК
ЛЮДЕЙ З РДУГ.....110

А. М. Котелевець

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ.....111

М. С. Крапива

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОЛАЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ ОСІБ РАННЬОГО
ДОРΟΣЛОГО ВІКУ, СХИЛЬНИХ ДО ЗАЛЕЖНОСТІ.....113

В. П. Кутішенко, М. Ю Ільховська

ПРИЧИНИ ЕМОЦІЙНОГО ВИСНАЖЕННЯ У ЖІНОК ДОРΟΣЛОГО
СЕРЕДНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....115

О. М. Лозова

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРАПІЇ ПСИХІЧНОЇ ТРАВМИ У ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО
ВІКУ.....116

О. М. Рева, М. В. Вакуленко

ПРОФІЛАКТИКА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС.....118

Н. М. Бабич, м. Київ,
n.babych@kubg.edu.ua
 Т. О. Шахрай, м. Київ,
toshakhrai.fpsrso23m@kubg.edu.ua

ЗАЙКАННЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Зайкання є надзвичайно складною та багатогранною проблемою, яка залишається не до кінця вирішеною навіть у сучасному світі. Більшість випадків зайкання починаються у дитячому віці, переважно в період від 2 до 5 років. Проте в деяких дітей зайкання може виникати пізніше, а іноді цей розлад виникає і в дорослому віці. За даними Британської асоціації зайкання (British Stammering Association), від різних видів невротичних мовленнєвих розладів страждає від 1 до 3% жителів Європи. Наразі в Британії зайкання виявляється приблизно у 1% дорослих та близько у 8% дітей [8]. В Саудівській Аравії понад 6% населення заїкається [2]. В Україні майже пів мільйона людей мають зайкання (з них приблизно 0,3 млн - це чоловіки), а поширеність людей, які заїкалися хоча б один раз за життя, становить 5%. [5].

Незважаючи на значний науковий прогрес у розумінні цього розладу, його природа і механізми до кінця не розкриті. Більше того, наукова спільнота досі не дійшла єдиної дефініції «зайкання». Так, наприклад, Ю. Рібцун дає наступне визначення: «Зайкання (від лат. *balbuties* - запинання) - поліморфний розлад мовлення, порушення комунікації у вигляді дискоординації плавності, ритму, виникнення окремих запинань, повторів ряду звуків і складів унаслідок мовленнєвих судом через перенапруження чи стреси» [6]. Ряд науковців із Саудівської Аравії визначають зайкання як порушення плавності, темпу та ритму усного мовлення, яке виникає внаслідок судомних скорочень м'язів мовленнєвого апарату. Цей розлад впливає на здатність людини вільно висловлювати думки, що призводить до труднощів у комунікації та соціальній взаємодії. [1, с. 664-668].

Наразі різноманітність визначень зайкання зумовлена тим, що дослідники акцентують увагу на різних аспектах цього явища: нейрофізіологічних, нейролінгвістичних, психологічних, мовленнєвих або соціальних. *Відсутність універсального визначення ускладнює не лише діагностику, а й організацію ефективного логопедичного супроводу.*

Розуміння сутності зайкання залежить від розвитку науки та дослідницьких підходів, починаючи з часів пророка Мойсея та Демосфена. Соціальні умови для наукового дослідження цього розладу сформувалися в Європі, зокрема у Франції, Німеччині та Австро-Угорщині, у другій половині XIX століття через бурхливий розвиток виробничих сил і зростання вимог до освіченості працівників.

Внесок зарубіжних науковців у вивчення зайкання є суттєвим. Наразі Charles Van Riper розробив ефективні методи терапії, Wendell Johnson досліджував психологічні аспекти та вплив соціального оточення, Joseph Sheehan представив теорію «айсберга зайкання», а Oliver Bloodstein підкреслив хронічний характер розладу через концепцію «продовженої залишкової дисфлуентності». Наприкінці XIX століття ці дослідження заклали наукове підґрунтя, яке стало основою

сучасних теорій заїкання.

Великий інтерес вітчизняних науковців до проблеми виник через її поширеність, виразність та соціальне значення. Питання теорії та практики корекції заїкання інтенсивно вивчаються і висвітлюються в літературі різними науковцями. Так, історію вивчення заїкання проаналізовано у працях вітчизняних вчених К. Бондарь, О. Козинець, Л. Чепурної. Характеристику проявів заїкання розкрито у дослідженні З. Денегі, О. Літовченко. Індивідуальний підхід, корекційно- логопедичні методи та прийоми стали темою досліджень Н. Бабич, Л. Бондар, Т. Булах, Н. Гончарової, К. Грек, Т. Гур'янової, Д. Железняк, С. Заплатної, Т. Іванової, А. Кравченко, О. Літовченко, Н. Лопатинської, Т. Негрійко, І. Першиної, Ю. Рібцун, О. Ткач, Р. Юрової, А. Щолокової та інших. Дослідження Ю. Рібцун, що зосереджені на соціальній підтримці дітей із заїканням у навчальному середовищі та в умовах війни. Внесок О. Туріної в галузі психології травмуючих ситуацій є важливим доповненням до корекційних методів роботи з дітьми, які зазнають мовленнєвих розладів.

Різні аспекти заїкання, такі як діагностика, профілактика, корекція та соціальна підтримка, вивчаються вітчизняними науковцями, оскільки заїкання впливає не лише на мовленнєву діяльність, але й на емоційний та соціальний стан особи. Важливість раннього втручання в корекцію цього розладу особливо помітна у дітей, оскільки своєчасна допомога може запобігти закріпленню патологічних мовленнєвих звичок і знизити ризики тривожності та соціальної ізоляції, що ускладнюють подолання заїкання в майбутньому.

Отже, заїкання вимагає індивідуалізованого підходу, а логопедичний супровід, що включає діагностику, корекцію та соціальну адаптацію, є ключовим елементом ефективного подолання цього мовленнєвого порушення.

Список використаних джерел:

1. Almudhi, A., Aldokhi, M., Reshwan, I., & Alshehri, S. (2021). Societal knowledge of stuttering in Saudi population. *Saudi Journal of Biological Sciences*, 28(1), 664668. doi: 10.1016/j.sjbs.2020.10.057.
2. Рібцун, Ю. В., & Майчук, О. Є. Логоритміка як засіб діагностики заїкання в дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: теорія та практика*, 2024. 1(49). С. 34-43. URL: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2024-1-05>
3. Рібцун, Ю. Понятійно-термінологічний словник. *Логопедія. Логопсихологія*. Київ: ІСПП. 2022. 48 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731696/>
4. Stamma. What is stammering? URL: <https://stamma.org/about-stammering/stammering-facts/what-is-stammering>